

KASB-HUNAR MAKTABLARIDA TIKUVCHILIK O'QITISH USULLARI

Haydarova Shahnoza Mirzaodilovna

*Namangan viloyati oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar boshqarmasi Kosonsoy tuman
1-son kasb-hunar maktabi maxsus fan (tikuvchi) o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada kasb hunar maktablarida tikuvchilik kasbini o'qitish borasida fikr va mulohazalar keltirib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *Zamonaviy, ko'nikma, malaka, kasb-hunar, rivoyat, kiyim-kechak, aksesuar, tikuvchilik.*

Zamonaviy kasb-hunar maktablarida o'quvchilarga bilim berish, ko'nikma va malakalarni shakllantirishda yangi pedagogik texnologiya, masofaviy ta'lim va texnikaning ilg'or yutuqlarini qo'llash fanning o'qitilishida ijobiy natijalarga erishishga xizmat qiladi. Shu o'rinda bir rivoyatni keltirishni joyiz deb deb topdik. Kunlardan bir kun ko'l bo'yida qorni och qolgan bir kishi baliq tutib o'tirgan donishmandga duch kelibdi va unga murojaat qilib: "Men ochman, menga yordam ber! Donishmand quyidagicha javob beribdi: "Men senga baliq berishim mumkin, sen tez to'yasan va bir oz vaqt o'tgach yana och qolasan va mendan yana yordam so'raysan. Men senga qarmoq berishim mumkin, lekin u ilinib qolishi mumkin, unda sen menga yana murojaat qilishingga to'g'ri keladi. Yaxshisi men senga qarmoq yasashni o'rgataman, bu qiyin, lekin yordamim kerak bo'lmaydi. O'z yo'lingni o'zing tanla... Yuqorida keltirilgan rivoyatdan kelib chiqadigan xulosa shuki, yaxshi o'qituvchi o'quvchiga "Qarmoq" yasashni o'rgatadi. Ya'ni, o'qituvchi o'quvchiga tayyor bilimni berish bilan kifoyalanmay, aksincha, mazkur bilim va tajribaning asos va mohiyatini anglatish zarur.

Tikuvchilik insoniyat tsivilizatsiyasida asrlar davomida hal qiluvchi rol o'ynagan muhim mahoratdir. Bu kiyim-kechak, uy dekoratsiyasi va aksesuarlar kabi bir qator narsalarni yaratish uchun matolarni birlashtirish san'atini o'z ichiga oladi. Tikuvchilik qimmatli hayotiy ko'nikma hisoblanadi, chunki u pulni tejash, shaxsiy buyumlar yaratish va ijodkorlikni rivojlantirish kabi ko'plab amaliy afzalliklarni beradi. Tikuvchilik, shuningdek, stress va tashvishlarni kamaytirishga yordam beradigan terapevtik faoliyat bo'lishi mumkin. Tikuvchilikka o'rgatish bu qimmatli mahoratni saqlab qolishga va uni yangi avlodlarga yetkazishga yordam beradi. Bu odamlarga o'zlarining kiyim-kechak va to'qimachilik mahsulotlarini yaratish va ta'mirlash qobiliyatini beradi, ularning ommaviy ishlab chiqarilgan narsalarga qaramligini kamaytiradi. Bundan tashqari, tikuvchilikni o'rgatish ish o'rinlari yaratish, to'qimachilik va kiyim-kechak ishlab chiqarish orqali iqtisodiyotga katta hissa qo'shadi. Shuningdek, u eski kiyimlarni tashlab yuborish o'rniga ularni ta'mirlash va qayta ishlashni rag'batlantirish orqali moda sanoatida barqarorlikni ta'minlaydi. Tikuvchilik har qanday yoshdagi va har qanday yoshdagi odamlar tomonidan

o'rganilishi va amalda qo'llanilishi mumkin bo'lgan muhim hayotiy mahoratdir. To'g'ri o'rgatish orqali tikuvchilik yoqimli va qoniqarli bo'lishi mumkin, bu esa kelgusi yillar davomida ishlatilishi mumkin bo'lgan chiroyli va funktsional narsalarni yaratishga olib keladi. Texnologiya va innovatsion o'qitish usullari kabi zamonaviy uslublar tikuvchilikni o'rgatish jarayonini yaxshilash uchun katta imkoniyatlarga ega. Bu usullar o'quvchilarni o'rganishga jalb etish va rag'batlantirish, ta'lim sifatini oshirish va ta'lim natijalarini yaxshilashda samarali ekanligini isbotladi. Tikuvchilikni o'rgatishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan zamonaviy o'qitish usullaridan ba'zilari:

1. Ko'rgazmali qo'llanmalardan foydalanish: Tikuv texnikasi va tikuvlarni tasvirlash uchun video, tasvir va diagramma kabi ko'rgazmali qurollardan foydalanish mumkin. Talabalarga video darsliklar kabi o'quv materiallaridan oson foydalanishni ta'minlash uchun aralash o'qitish usullaridan (onlayn va shaxsan o'qitishning kombinatsiyasi) ham foydalanish mumkin.

2. Texnologiyani kiritish: tikuvchilik texnologiyaga bog'liq va uning kelajagi ilg'or texnologiyalarga bog'liq bo'lishi mumkin. Shuning uchun tikuvchilikni o'rgatish va o'rganishda texnologiyadan foydalanish muhim bo'ladi. O'quvchilarga interaktiv ta'lim tajribasini taqdim etish uchun planshetlar va smartboardlar kabi raqamli qurilmalardan foydalanish mumkin.

3. Amaliy mashqlar va amaliy tajriba: Amaliy, amaliy mashg'ulotlar va guruh faoliyati o'quv natijalarini yaxshilash uchun foydali vositadir. Talabalarni yangi tikuv texnikasini amaliy tarzda o'rganish va mashq qilish imkonini beruvchi loyihalar ustida ishlashga undash mumkin.

Tikuvchilik darslariga zamonaviy o'qitish usullarini kiritish o'quv jarayonini yanada samarali, samarali va qiziqarli o'tkazishga yordam beradi. Ushbu usullarni qo'llash orqali o'qituvchilar o'quvchilarni ko'proq o'rganishga jalb qilishlari va rag'batlantirishlari, ijodkorlikni rivojlantirishlari va muammolarni hal qilish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini oshirishlari mumkin. An'anaviy tikuvchilikni o'rgatish usullari asrlar davomida tikuvchilik mahoratini avloddan-avlodga o'tkazish uchun ishlatilgan. Ushbu usullar amaliy yondashuvga qaratilgan va tikuvchilikning amaliy, real hayotda qo'llanilishiga urg'u beradi. Bugungi kunda tikuvchilikni o'rgatishning an'anaviy usullari, ayniqsa, ilg'or texnologiyalar va aralash o'qitish usullaridan foydalanish cheklangan rivojlanayotgan mamlakatlarda keng qo'llaniladi. Garchi ular ba'zilar uchun eskirgandek tuyulishi mumkin bo'lsa-da, bu usullar matolar bilan ishlashni boshlash va oddiy qismlarni yaratish uchun zarur bo'lgan asosiy ko'nikmalarni o'rgatishda hali ham samaralidir. Bundan tashqari, ko'pchilik teginish, amaliy tajribani o'z ichiga olgan an'anaviy texnikalar hunarmandchilikni chuqurroq tushunish va bog'lanishni osonlashtiradi, deb hisoblashadi.

Kasb-hunar maktablarida tikuvchilikni nazariy va amaliy usullarni uyg'unlashtirish orqali o'rgatish mumkin. Quyida ba'zi umumiy usullar qo'llaniladi:

1. Sinfdagi ma'ruzalar: O'qituvchilar mato turlari, tikuv texnikasi, naqsh yasash, kiyim-kechak konstruktsiyasi kabi mavzular bo'yicha nazariy bilimlar berishi mumkin. Bu talabalarga tikuvchilik tushunchalari va tamoyillarini tushunishga yordam beradi.

2. Ko'rgazmalar: O'qituvchilar turli tikuv texnikasini, naqsh chizish va kiyimni yig'ish jarayonlarini ko'rsatishi mumkin. Bu o'quvchilarga to'g'ri usul va usullarni kuzatish va o'rganish imkonini beradi.

3. Amaliy amaliyot: Talabalar tikuv mashinalarida ishlash va turli tikuv texnikasini mashq qilish orqali o'z malakalarini mashq qilishlari mumkin. Ular o'z ko'nikmalarini rivojlantirish va amaliy tajriba orttirish uchun namunalarni yaratishi yoki kichik loyihalar ustida ishlashi mumkin.

4. Guruh loyihalari: Hamkorlik loyihalari talabalarga topshirilishi mumkin, u erda ular kiyim yaratish yoki tikuv ishlarini bajarish uchun birgalikda ishlaydi. Bu talabalarga jamoada ishlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

5. Seminarlar va mehmon ma'ruzachilar: sanoat mutaxassislari yoki tajribali tikuvchilarni mehmon ma'ruzachi sifatida taklif qilish yoki seminarlar o'tkazish talabalarga haqiqiy tikuvchilik amaliyoti va tendentsiyalari haqida tushuncha berishi mumkin.

6. Stajirovka va shogirdlik: Talabalar tikuvchilik do'konlari yoki moda uylarida amaliyot yoki shogirdlikda qatnashish orqali amaliy tajribaga ega bo'lishlari mumkin. Bu ularga o'z mahoratini professional sharoitda qo'llash va tajribali tikuvchilardan o'rganish imkonini beradi.

7. Baholash va fikr-mulohaza: Muntazam baholash va fikr-mulohaza seanslari o'quvchilarga muvaffaqiyatlarini kuzatish va yaxshilash kerak bo'lgan sohalarni aniqlashga yordam beradi. O'qituvchilar o'quvchilarning malakalarini oshirishga yordam berish uchun konstruktiv fikr-mulohazalarni taqdim etishlari mumkin.

Ta'kidlash joizki, turli kasb-hunar maktablarida tikuvchilikni o'rgatishda o'ziga xos yondashuvlar bo'lishi mumkin. Bu usullarni har bir maktabda mavjud bo'lgan maxsus o'quv dasturi va resurslarga qarab moslashtirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Lyudmila Vladimirovna Golish, Dilfuza Mirakbarovna Fayzullaeva. Pedagogik texnologiyalarni loyihalashtirish va rejalashtirish: O'quv- uslubiy qo'llanma.- T.: Iqtisodiyot, 2010N.N. Azizxujaeva. Pedagogik texnologiya va pedagogik maxorat. T. 2003y.

2. Mamedov K. va b. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. T. 2003y. Saida fazliddinova, Maxsus rasm, Toshkent Cho'lpon nashriyoti, kasb-hunar kollejlari uchun darslik, 2017- yil

3. Q.Olimov, Tikuvchilik korxonalarini jihozlari va uskunalari, Toshkent -2008

4.N.S.Gaipova , M.Tursunxo`jayeva, Q.M.Abdullayeva, “Tikuvchilik texnologiyasi va jihozlari”, Toshkent- 2007

5.Q.T.Olimov, R.M.Rustamov, R,X.Nurboyev, “Tikuv mashinalari”, Toshkent - 2002